

บทความวิจัย**การพัฒนากลยุทธ์การดำเนินงานของศูนย์ฝึกวิชาช่างสู่อาชีพ ตำบลลำไพล อำเภอเทพา จังหวัดสงขลา****พารอัน บินเจ๊ะมะ* วันพิชิต ศรีสุข****

* นักศึกษาลัทธิศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการพัฒนาสังคม, คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

**ปรด. (บริหารศาสตร์), อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการพัฒนาสังคม คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษากระบวนการดำเนินงานของศูนย์ฝึกวิชาช่างสู่อาชีพ และพัฒนากลยุทธ์การดำเนินงาน เก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่ม ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการดำเนินงานของศูนย์ฝึกวิชาช่างสู่อาชีพ มีการวางแผนด้านทรัพยากรบุคคลไม่เป็นทางการ และขาดการประสานงานกับองค์กรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ผู้อำนวยการศูนย์ฯ เป็นผู้บริหารจัดการหลักโดยให้คณะกรรมการและสมาชิกมีส่วนร่วม มีการติดต่อสื่อสารกับสมาชิกผ่านการประชุมเพื่อสร้างความเข้าใจและกระตุ้นให้ปฏิบัติงาน โดยจะให้อิสระแก่สมาชิกในการปฏิบัติงาน เพื่อให้กระบวนการดำเนินงานเป็นไปอย่างราบรื่นที่สุด

กลยุทธ์การพัฒนาศูนย์ฝึกวิชาช่างสู่อาชีพ ประกอบด้วย 1) กลยุทธ์การส่งเสริมบทบาทผู้นำชุมชน ผู้นำศาสนา และผู้นำตามธรรมชาติที่เกี่ยวข้องกับศูนย์ฯ เพื่อเป็นกลไกในการขับเคลื่อนกระบวนการดำเนินงาน 2) กลยุทธ์การปฏิบัติการเชิงรุก การเปลี่ยนกลุ่มเป้าหมาย และการเข้าหากกลุ่มเป้าหมายเชิงรุก 3) กลยุทธ์ขยายความร่วมมือจากหน่วยงานหรือองค์กรในพื้นที่ใกล้เคียง จะส่งผลให้การดำเนินงานของศูนย์ขับเคลื่อนต่อไป

คำสำคัญ: กระบวนการ, การดำเนินงาน, ศูนย์ฝึกวิชาชีพอาชีพ, กลยุทธ์การพัฒนา

RESEARCH

*The Development Strategy of Vocational Training Center in Lamphlai Sub-district**Farhan Binchema* Wanpichit Srisuk***

* MA. Student (Social Development Administration), Faculty of Humanities and Social sciences, Prince of Songkla University

** Ph.D. (Administrative), Lecturer of MA. (Social Development Administration), Faculty of Humanities and Social Sciences, Prince of Songkla University

Abstract

This study aims to study the operational process of the Technician Training Center for Career and develop operational strategies Collect data from in-depth interviews and group discussions. The research results were found that operation process of the technician training center for career there is an informal human resource planning and lack of coordination with other related organizations. The Director become the core manager and involve the committee and members by those who influence the work of members Communication with members through meetings to create understanding and encourage action which gives freedom to members to perform tasks to make the work process as smooth as possible. The director to be the key management team with the participation. Communication with members through meetings to create understanding and encourage action. Which gives freedom to members to perform tasks to make the work process as smooth as possible.

The strategies for developing mechanic training centers include 1) strategies for promoting roles of community leaders, religious leaders and natural leaders in relation to the center to be a mechanism to drive the process. 2) Proactive strategy. Changing the target audience and approaching the target group proactively. 3) Strategies to expand cooperation from agencies or organizations nearby. Will result in the operation of the driving center to continue.

Key Words: Operation process; vocational training center; development strategy

บทนำ

สถานการณ์ปัจจุบันประเทศไทยกำลังประสบกับปัญหาเยาวชนที่ขาดทักษะในด้านอาชีพ ทั้งส่วนที่จบการศึกษาในระดับอุดมศึกษา (ระดับปริญญาตรี) ซึ่งจะเห็นได้จากปัญหาบัณฑิตที่จบใหม่จำนวนมากยังคงอยู่ในสถานะว่างงาน รวมถึงบางส่วนที่ต้องทำงานไม่ตรงกับสายที่ตนเองเรียนจบมาและรับค่าตอบแทนต่ำกว่าวุฒิการศึกษา และส่วนที่เป็นแรงงานหาเช้ากินค่ำเองก็มีจำนวนไม่น้อยที่ยังคงเป็นแรงงานไร้ฝีมือและเป็นอุปสรรคในการทำงาน จึงไม่เป็นที่พอใจและไม่ตรงกับความคาดหวังของผู้ประกอบการทำให้ได้รับค่าตอบแทนที่ต่ำกว่าวัยผู้ใหญ่ กล่าวคือความสามารถของแรงงานอย่างหนึ่ง ขณะที่นายจ้างคาดหวังอีกอย่างหนึ่ง (เกียรตินันต์ ล้วนแก้ว, 2561) นอกจากนี้ รายงานสถานการณ์แรงงานเมื่อปี 2560 องค์การแพลน อินเตอร์เนชั่นแนล ประเทศไทย (2561) รายงานว่า เยาวชนไทยเหล่านี้ยังคงประสบกับความเปราะบางและติดอยู่ในวงจรความยากจนเป็นอย่างมาก อัตราเยาวชนว่างงานอยู่ที่ร้อยละ 5.49 คิดเป็นอัตราที่สูงกว่าผู้ใหญ่ถึง 7.6 เท่า การว่างงานของเยาวชนนำไปสู่ผลเสียต่อร่างกายและจิตใจ งานศึกษาจำนวนมากแสดงว่า การขาดการศึกษาและทักษะในการทำงานนำไปสู่การได้รับค่าตอบแทนที่ต่ำ โอกาสในการว่างงานสูง และอายุขัยที่สั้นลง เมื่อเปรียบเทียบกับผู้ใหญ่ในวัยแรงงาน เยาวชนยังขาดโอกาสในการเข้าถึงการอบรมด้านอาชีพ ทักษะชีวิตและการเตรียมความพร้อมสำหรับการทำงาน

ในขณะที่เดียวกันศูนย์ฝึกรวมทักษะอาชีพเยาวชนซึ่งมีบทบาทในการส่งเสริมความรู้และทักษะอาชีพให้แก่เยาวชนที่เข้ารับการฝึกอบรมหลายแห่งในประเทศไทยกำลังประสบกับปัญหาและมีข้อจำกัดในด้านต่างๆ เช่น ด้านการดำเนินงานที่ยังไม่เป็นระบบและไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ทั้งในด้าน การวางแผนการดำเนินงาน การบริหารจัดการ การมีผู้นำที่ดี และการควบคุมติดตามผลการดำเนินงาน นอกจากนี้ยังประสบกับปัญหาด้านความสามารถในการประสานงานกับผู้ประกอบการ โดยเฉพาะศูนย์ฝึกรวมทักษะอาชีพที่ไม่เป็นทางการ ซึ่งเป็นความร่วมมือของกลุ่มของประชาชนและไม่มักจะไม่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ

ศูนย์ฝึกรวมทักษะอาชีพ ตำบลลำไพล อำเภอเทพา จังหวัดสงขลา เป็นองค์กรที่เกิดจากการรวมกลุ่มของประชาชนและก่อตั้งโดยประชาชนซึ่งเป็นอีกหนึ่งศูนย์ที่นอกจากจะประสบปัญหาดังกล่าวแล้ว ยังได้รับผลกระทบแทรกซ้อนจากสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้อีกด้วย ดังนั้นจึงทำให้ระบบสนับสนุนทักษะของเด็กกลุ่มนี้มีความจำเป็น เพื่อลดปัญหาการขาดทักษะและการว่างงานของเยาวชน การแบ่งแยกกีดกันและอคติจากนายจ้าง ดังนั้นจึงมีความจำเป็นในการพัฒนาศูนย์ฝึกรวมทักษะอาชีพให้มีความเข้มแข็งมากขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษากระบวนการดำเนินงานของศูนย์ฝึกรวมทักษะอาชีพตำบลลำไพล อำเภอเทพา จังหวัดสงขลา
2. เพื่อพัฒนากลยุทธ์การดำเนินงานของศูนย์ฝึกรวมทักษะอาชีพ ตำบลลำไพล อำเภอเทพา จังหวัดสงขลา

ขอบเขตของการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของเนื้อหา ประชากร และขอบเขตของ ตัวแปรที่จะศึกษา ไว้ดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

กระบวนการดำเนินงานของศูนย์ฝึกวิชาช่างสู่อาชีพ ตำบลลำไพล อำเภอเทพา จังหวัดสงขลา ตามแนวคิดการบริหารและการพัฒนาองค์กร ดังนี้

1.1 ผู้วิจัยได้กำหนดประเด็นที่ใช้ในการศึกษาตามแนวคิดของ ลูอิส อัลเลน ในการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพสูงสุดด้วยกฎ 4 ประการ (POLC) คือ 1) การวางแผนงาน (Planning) 2) การจัดตั้งองค์กร (Organizing) 3) การนำองค์กร (Leading) และ 4) การควบคุม (Controlling) (วาทีน ประชานันท์, 2557)

โดยมีปัจจัยในการบริหารที่สำคัญมีอยู่ 4 ประการ ได้แก่ 1) คน (Man) ได้แก่ บุคคลหรือกลุ่มบุคคล และบุคลากรในองค์กร 2) งบประมาณ (Money) ได้แก่ งบประมาณที่ใช้ในการบริหารทุก ๆ ด้านขององค์กร 3) วัสดุอุปกรณ์ (Materials) ได้แก่ วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือและเทคโนโลยีต่าง ๆ และ 4) การบริหารจัดการ (Management) ได้แก่ การบริหารงานขององค์กรที่ทำโดยผู้บริหารขององค์กร เช่น โครงสร้าง การบริหารงาน สายบังคับบัญชาต่าง ๆ (ทรงพล เจริญคำ, 2559)

1.2 การพัฒนากลยุทธ์การดำเนินงานของศูนย์ฝึกวิชาช่างสู่อาชีพ ตำบลลำไพล อำเภอเทพา จังหวัดสงขลา โดยใช้องค์ประกอบของกลยุทธ์ คือ 1) การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (Environmental analysis) 2) การกำหนดวิสัยทัศน์และพันธกิจ (Identify vision and mission) และ 3) การกำหนดกลยุทธ์ (Strategy formulation)

2. ขอบเขตด้านประชากร

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้คัดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เกี่ยวข้องสำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยการคัดเลือกแบบเจาะจง ประกอบด้วย

1. ผู้อำนวยการศูนย์ฝึกวิชาช่างสู่อาชีพ
2. รองผู้อำนวยการศูนย์
3. วิทยากร
4. กรรมการศูนย์ฯ
5. ผู้ปกครองของเยาวชนที่เข้ารับการฝึกอบรม

การสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยได้คัดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เกี่ยวข้องสำหรับการสนทนากลุ่ม โดยการคัดเลือกแบบเจาะจง ประกอบด้วย

1. ผู้อำนวยการศูนย์ฝึกวิชาช่างสู่อาชีพ
2. รองผู้อำนวยการศูนย์ฯ

3. กรรมการศูนย์ ที่มีบทบาทเด่นชัดในการบริหารจัดการศูนย์
4. นักพัฒนาชุมชน ซึ่งเป็นบุคลากรในเทศบาลตำบลลำไพล
5. สหวิชาชีพ

นियามศัพท์เฉพาะ

1. **ศูนย์ฝึกวิชาช่างสู่อาชีพ** หมายถึง ศูนย์ฝึกวิชาช่างที่เน้นการฝึกอบรมเด็กและเยาวชนจัดตั้งขึ้นในชุมชน ภายใต้การกำกับดูแลของชุมชนลำไพลตง หมู่ 2 ตำบลลำไพล อำเภอเทพา จังหวัดสงขลา โดยทำหน้าที่ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนที่มีความสนใจและสมัครใจเข้ารับการฝึกวิชาช่าง ประกอบด้วย 6 สาขา ได้แก่ 1) วิชาช่างเชื่อมเหล็ก 2) วิชาช่างตีเหล็ก/แปรรูปเหล็ก 3) วิชาช่างเครื่องยนต์ 4) วิชาช่างไม้, วงกบ, เฟอร์นิเจอร์ 5) วิชาช่างไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ 6) วิชาช่างกลึงไม้ โดยการอบรมให้ความรู้และฝึกทักษะด้านอาชีพให้เหมาะสมกับเด็กและเยาวชนเป็นรายบุคคล

2. **กระบวนการดำเนินงานศูนย์ฝึกวิชาช่างสู่อาชีพ** หมายถึง ลำดับขั้นตอนของการดำเนินงาน โดยใช้หลักการบริหารงาน POLC ของ ลูอิส อัลเลน (Louis Allen) ดังนี้ 1) การวางแผน (Planning) คือการเตรียมการ การเตรียมความพร้อมที่จะปฏิบัติงาน 2) การจัดองค์การ (Organizing) คือการกำหนดระบบการทำงานของหน้าที่ต่าง ๆ ในศูนย์ฯ 3) การนำ (Leading) คือความสัมพันธ์ที่มีอิทธิพลระหว่างผู้นำกับสมาชิก และ 4) การติดตาม ควบคุม (Controlling) คือขั้นตอนการวัดความก้าวหน้าในการปฏิบัติงาน

3. **กลยุทธ์การพัฒนาศูนย์ฝึกวิชาช่างสู่อาชีพ** หมายถึง การวางแผนงานสู่การปฏิบัติเพื่อบรรลุเป้าหมายของศูนย์ฯ ภายใต้การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมที่เหมาะสมในกรอบที่ได้วางไว้ โดยการสนทนากลุ่มร่วมกับคณะกรรมการศูนย์ฯ และผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อประกอบการวางแผนการในการใช้วิธีการ และทรัพยากร ให้บรรลุเป้าหมายสูงสุด โดยมีขั้นตอนดังนี้ 1) การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม 2) การกำหนดวิสัยทัศน์และพันธกิจ 3) การกำหนดกลยุทธ์

4. **เยาวชน** หมายถึง เยาวชนที่มีอายุตั้งแต่ 13 - 24 ปี ที่เข้ารับการฝึกอบรมที่ศูนย์ฝึกอบรมวิชาช่างสู่อาชีพ ตำบลลำไพล อำเภอเทพา จังหวัดสงขลา

แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพสูงสุดด้วยภูหน้าที่ทางการบริหาร 4 ประการ (POLC) ได้แก่

1) Planning วางแผน คือ การกำหนดเป้าหมายในการปฏิบัติงานขององค์กรในอนาคต ตัดสินใจในงาน และ ประโยชน์จากทรัพยากรให้เป็นไปตามที่ต้องการเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จ ในส่วนของการปฏิบัติตามกลยุทธ์การวางแผน จะเกี่ยวข้องกับการกำหนดเป้าหมายและการประสมประสาน

2) Organizing จัดองค์กร คือ การหาว่าจะทำงานอะไรบ้าง ใครเป็นผู้ทำ วิธีการที่จะรวมกลุ่มงาน ผู้ที่จะ รายงานและรายงานถึงใคร รวมทั้งที่ไหนที่จะทำการตัดสินใจได้ เป็นการออกแบบและดำเนินการระบบ เพื่อจัดเตรียม โครงสร้างและความสม่ำเสมอขององค์กร ในการปฏิบัติตามกลยุทธ์

3) Leading นำองค์กร เป็นหน้าที่งานอย่างหนึ่งในการจัดการ ซึ่งเกี่ยวข้องกับการใช้อิทธิพลต่อการจูงใจผู้ ปฏิบัติตามให้ไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายขององค์กรในหลายกรณีปฏิบัติการที่ประสบความสำเร็จขึ้นกับทักษะของ ผู้บริหารซึ่งบริหารกลยุทธ์

4) Controlling ควบคุมงาน เป็นขั้นตอนการวัดความก้าวหน้าในการปฏิบัติงาน โดยเปรียบเทียบกับแผนที่วางไว้ และใช้วิธีการแก้ไขเพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นว่าการปฏิบัติงานสามารถบรรลุ วัตถุประสงค์ ริงสรรค์ ประเสริฐศรี (2549)

โดยมี ปัจจัยที่สำคัญของการบริหารมีอยู่ 4 ประการ ได้แก่ 1. คน (Man) ได้แก่ บุคคลหรือกลุ่มบุคคล และ บุคลากรในองค์กร 2. งบประมาณ (Money) ได้แก่ งบประมาณที่ใช้ในการบริหารทุกๆ ด้านขององค์กร 3. วัสดุ อุปกรณ์ (Materials) ได้แก่ วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือและเทคโนโลยีต่างๆ 4. การบริหารจัดการ (Management) ได้แก่ การบริหารงานขององค์กรที่ทำโดยผู้บริหารขององค์กร เช่น โครงสร้าง การบริหารงาน สายบังคับบัญชาต่างๆ ทรงพล เจริญคำ (2559)

ในกาพัฒนากลยุทธ์การดำเนินงานของศูนย์ฝึกวิชาช่างสู่อาชีพ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับกลยุทธ์ โดย กำหนดองค์ประกอบของกลยุทธ์ 3 ประการ ได้แก่

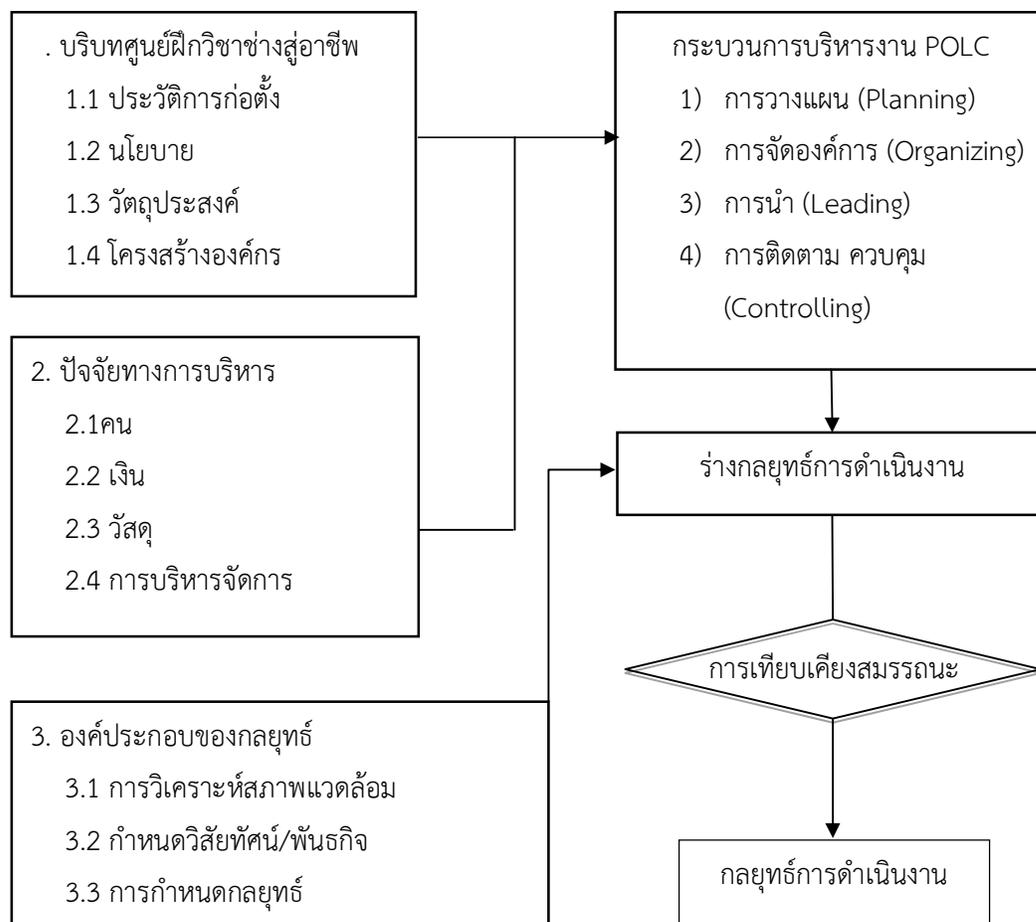
1. การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (Environmental analysis) โดยพิจารณา “จุดแข็ง-จุดอ่อน” ภายใน องค์กร และ “โอกาส-ภัยอุปสรรค” จากภายนอกองค์กร ซึ่งเป็นปัจจัยเงื่อนไขที่มีอิทธิพลต่อการบรรลุความสำเร็จตาม วัตถุประสงค์ขององค์กร ทั้งที่เป็นปัจจัยเงื่อนไขในระยะเวลาที่ผ่านมาและที่เป็นปัจจัยเงื่อนไขในอนาคต

2. การกำหนดวิสัยทัศน์ และพันธกิจ (Identify vision and mission) โดยผู้บริหารระดับสูงพยายามจะตอบ คำถามว่า “เราอยู่ในองค์กรแบบใด” และ “เราจะทำอะไรในอนาคต” เพื่อกำหนดเป้าหมายและขอบเขตการ ดำเนินงาน

3. การกำหนดกลยุทธ์ (Strategy formulation) โดยพิจารณาออกแบบและเลือกกลยุทธ์ที่เหมาะสม และ สามารถนำไปปฏิบัติได้จริงการวิเคราะห์ทางเลือกด้วยเทคนิคต่าง ๆ

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนากลยุทธ์การดำเนินงานของศูนย์ฝึกวิชาช่างสู่อาชีพ ตำบลลำไพล อำเภอเทพา จังหวัดสงขลา เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้ศึกษาเกี่ยวกับบริบทของศูนย์ประกอบด้วย ประวัติการก่อตั้ง นโยบาย วัตถุประสงค์ โครงสร้างองค์กร และศึกษาปัจจัยต่างๆ ในการบริหาร คือ คน เงิน วัสดุ และการบริหารจัดการ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการวิเคราะห์กระบวนการบริหารของศูนย์ ตามหลักหน้าที่การบริหารงานให้มีประสิทธิภาพ POLC ประกอบด้วย 1) การวางแผน 2) การจัดองค์การ 3) การนำ และ 4) การติดตามควบคุม จากนั้นจัดให้มีการสนทนากลุ่มกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย มาร่วมวิเคราะห์และอภิปรายถึง จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคของศูนย์ฯ เพื่อกำหนดกลยุทธ์การดำเนินงาน โดยผู้วิจัยจะยกกร่างกลยุทธ์การดำเนินงานบนหลักการองค์ประกอบของกลยุทธ์ คือ การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม การกำหนดวิสัยทัศน์และพันธกิจ และการกำหนดกลยุทธ์ และในขั้นตอนสุดท้ายจะทำการเทียบเคียงสมรรถนะ (Benchmarking) กับศูนย์ฝึกอาชีพที่มีลักษณะเดียวกัน และมีผลงานความสำเร็จเป็นที่ประจักษ์ เช่น การได้รับรางวัล หรือมีหน่วยงานอื่นรับรองคุณภาพ ทั้งนี้เพื่อปรับปรุงร่างกลยุทธ์การดำเนินงานให้เหมาะสม เพื่อใช้กำหนดทิศทางการบริหารศึกษาของศูนย์ฝึกวิชาช่างสู่อาชีพ ตำบลลำไพล อำเภอเทพา จังหวัดสงขลา ต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยเรื่อง การพัฒนากลยุทธ์การดำเนินงานของศูนย์ฝึกวิชาช่างสู่อาชีพ ตำบลลำไพล อำเภอกงหรา จังหวัดสงขลา เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) มีวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

1. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อศึกษากระบวนการทำงานของศูนย์ช่างสู่อาชีพ โดยเป็นการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ได้แก่

- 1.1 ผู้อำนวยการศูนย์ฝึกวิชาช่างสู่อาชีพ 1 คน
- 1.2 รองผู้อำนวยการศูนย์ฝึกวิชาช่างสู่อาชีพ 1 คน
- 1.3 วิทยากรทุกรายจำนวน 5 คน

- 1.4 กรรมการศูนย์ฯทุกรายจำนวน 12 คน
- 1.5 เยาวชนที่เข้ารับการฝึกอบรม 2 คน
2. ผู้ร่วมประชุมสนทนากลุ่ม เพื่อกำหนดกลยุทธ์การดำเนินงานของศูนย์วิชาช่างสู่อาชีพ ได้แก่
 - 2.1 ผู้อำนวยการศูนย์ฝึกวิชาช่างสู่อาชีพ 1 คน
 - 2.2 รองผู้อำนวยการศูนย์ฝึกวิชาช่างสู่อาชีพ 1 คน
 - 2.3 กรรมการศูนย์ฝึกวิชาช่างสู่อาชีพ 3 คน ที่มีบทบาทเด่นชัดในการบริหารจัดการ
 - 2.4 นักพัฒนาชุมชน 1 คน ซึ่งเป็นบุคลากรในเทศบาลตำบลลำไพล
 - 2.5 สหวิชาชีพที่คัดกรองเยาวชนเพื่อเข้ารับการฝึกอบรม 1 คน
3. ศูนย์ฝึกวิชาชีพเยาวชนอื่นในประเทศไทย ที่มีลักษณะเดียวกับศูนย์ฝึกวิชาช่างสู่อาชีพ และมีผลงานความสำเร็จเป็นที่ประจักษ์ เช่น การได้รับรางวัล หรือมีหน่วยงานอื่นรับรองคุณภาพเป็นต้น สำหรับทำการเทียบเคียงสมรรถนะ (Benchmarking) จำนวน 1 แห่ง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อศึกษากระบวนการทำงานของศูนย์ช่างสู่อาชีพ โดยมีประเด็นในการสัมภาษณ์เกี่ยวกับกระบวนการดำเนินงานของศูนย์ฝึกวิชาช่างสู่อาชีพ ทั้งนี้ทุกประเด็นคำถามมุ่งให้อธิบายกระบวนการในการดำเนินงานของศูนย์ในด้าน 1)การวางแผน (Planning) 2) การจัดองค์การ (Organizing) 3) การนำ (Leading) และ 4) การติดตามควบคุม(Controlling)
2. แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม เพื่อกำหนดกลยุทธ์การดำเนินงานของศูนย์ช่างสู่อาชีพ โดยดำเนินการ ดังนี้
ขั้นกร่างกลยุทธ์การดำเนินงาน จะใช้ข้อมูลผลการวิเคราะห์กระบวนการทำงานของศูนย์ เพื่อให้วงสนทนาได้ร่วมกันวิเคราะห์สภาพแวดล้อมองค์กรเพื่อสะท้อน จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส และอุปสรรค จากการดำเนินการที่ผ่านมา จากนั้นได้ร่วมกันกร่างกลยุทธ์ ซึ่งประกอบด้วย การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และกลยุทธ์การดำเนินงาน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร ผู้วิจัยได้มีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารเกี่ยวกับประเด็น การพัฒนา กลยุทธ์การดำเนินงานของศูนย์ฝึกวิชาช่างสู่อาชีพ ตำบลลำไพล อำเภอเทพา จังหวัดสงขลา ได้แก่ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่ศึกษา โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลดังกล่าวจะส่งผลให้ผู้ศึกษาสามารถนำเอาแนวคิดที่เกี่ยวข้องมากำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยและประยุกต์ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
2. การรวบรวมจากการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการติดต่อขอความอนุเคราะห์ในการลงพื้นที่ก่อน จากนั้นรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์รายบุคคลตามประเด็น มีการบันทึกเสียงคำสัมภาษณ์เมื่อได้รับอนุญาต กรณีที่สัมภาษณ์เยาวชนต้องได้รับการอนุญาตจากผู้ปกครองก่อน จากนั้นตรวจสอบสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของข้อมูล

3. การรวบรวมข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยได้มีการยกร่างกลยุทธ์การดำเนินงาน จะใช้ข้อมูลผลการวิเคราะห์กระบวนการทำงานของศูนย์ เพื่อให้วงสนทนาได้ร่วมกันวิเคราะห์สภาพแวดล้อมองค์กรเพื่อสะท้อน จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส และอุปสรรค จากการดำเนินการที่ผ่านมา จากนั้นได้ร่วมกันยกร่างกลยุทธ์ ซึ่งประกอบด้วย การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และกลยุทธ์การดำเนินงาน ผู้ช่วยวิจัยทำการบันทึกเสียง การบันทึกภาพ และจดบันทึกประเด็นต่าง ๆ เมื่อเสร็จสิ้นการสนทนา ผู้บันทึกจะถอดรายละเอียดจากเทปที่บันทึกไว้ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการวิเคราะห์ต่อไป

ผลการศึกษา

กระบวนการดำเนินงานของศูนย์ฝึกวิชาชีพช่างสู่อาชีพ

1. การวางแผน (Planning) คือ กระบวนการในการกำหนดทิศทาง เป้าหมาย วัตถุประสงค์ที่ต้องการให้เกิดขึ้นในอนาคตขององค์กรหรือหน่วยงานโดยเลือกวิธีทำงานที่ดีที่สุด มีประสิทธิภาพมากที่สุด ให้บรรลุผลตามที่ต้องการภายในเวลาที่กำหนด โดยมีปัจจัยทางการบริหาร ดังนี้ 1.บุคลากร/คน 2.เงิน 3.วัสดุอุปกรณ์/เครื่องมือ 4.การบริหารจัดการ ผลการวิจัยพบว่าการวางแผนการดำเนินงานเป็นลำดับขั้นตอนโดยใช้ระยะเวลาที่ยาวนาน แต่ในขณะเดียวกันพบว่ามีหลายเหตุผลที่ไม่ได้เป็นไปตามแผนที่วางไว้ข้างต้น ดังที่ผู้ให้ข้อมูลสำคัญกล่าวไว้ดังนี้

1.1 ด้านทรัพยากร/บุคลากร พบว่าการวางแผนที่ไม่เป็นทางการบุคลากรบางท่านยังไม่เข้าใจถึงการวางแผนในประเด็นนี้ทำให้บางคนถอนตัวออกจากทำงานร่วมกับศูนย์ อีกทั้งยังขาดการเตรียมความพร้อมในการรองรับเยาวชนเข้าฝึกอบรม เมื่อมีผู้เข้ารับการฝึกอบรมศูนย์ไม่สามารถดำเนินการตามแผนที่วางไว้อย่างมีประสิทธิภาพได้เนื่องจากการวางแผนด้านบุคลากรไม่มีความชัดเจน

1.2 เงิน/งบประมาณ (Money) ศูนย์ฯ ไม่สามารถผลิตสินค้าหรือผลิตภัณฑ์จากฝีมือเยาวชนที่เข้าฝึกอบรมได้อย่างต่อเนื่อง จึงทำให้รายได้ในส่วนนี้ขาดช่วงไป และส่งผลให้บุคลากรขาดรายได้จึงทำให้บางคนออกไปประกอบอาชีพเดิมของตนเอง

1.3 วัสดุอุปกรณ์/เครื่องมือ (Materials) ในช่วงแรกศูนย์ฝึกวิชาชีพช่างสู่อาชีพได้มีการวางแผนเตรียมความพร้อมในเรื่องเครื่องมือ อุปกรณ์ และสถานที่ในการฝึกอบรม โดยใช้ต้นทุนเดิมเป็นส่วนใหญ่ซึ่งเป็นเครื่องมือที่มีอยู่แล้ว แต่ยังมีเครื่องมือที่ต้องจัดหาเพิ่มและที่ยังขาดแคลนอยู่บางส่วน

1.4 การบริหารจัดการ (Management) ศูนย์ฝึกวิชาชีพช่างสู่อาชีพได้มีการวางแผนโครงสร้างองค์กรเป็นองค์กรชุมชนแบบกึ่งทางการและเป็นองค์กรในรูปแบบกลุ่มที่มีโครงสร้างแบบง่าย โดยให้ผู้บริหารสูงสุดคือผู้อำนวยการศูนย์ ซึ่งเป็นผู้ริเริ่มมีแนวคิดที่จะสร้างศูนย์ฝึกวิชาชีพช่างสู่อาชีพ แต่ปัจจุบันเนื่องจากศูนย์ได้ชะงักการกิจและการดำเนินงานทุกอย่าง เพราะสาเหตุการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรน่า ผนวกกับผู้อำนวยการศูนย์มีปัญหาสุขภาพ จำเป็นต้องเข้ารับการรักษาตัวที่โรงพยาบาลบ่อยครั้ง ส่งผลให้ขาดผู้บริหารองค์กรและขาดการขับเคลื่อนสานต่อการดำเนินงานของศูนย์

2. การจัดองค์การ (Organizing)

2.1 โครงสร้างองค์การ (Organizational structure) มีการจัดโครงสร้างองค์กรและบริหารจัดการตามโครงสร้างคณะกรรมการศูนย์ มีการมอบหมายหน้าที่ตามโครงสร้าง ซึ่งในที่นี้วิทยากรในการฝึกอบรมส่วนใหญ่เป็นคณะกรรมการและมีผู้อำนวยการศูนย์เป็นเสมือนครูใหญ่

2.2 อำนาจหน้าที่ (Authority) มีการมอบหมายอำนาจหน้าที่ตามโครงสร้างองค์กรแต่ยังไม่เป็นทางการ กล่าวคือ บางคนต้องทำหน้าที่หลายอย่างที่มากกว่าตำแหน่งหน้าที่ความรับผิดชอบของตนเอง และสามารถสลับหน้าที่กันได้หากมีความจำเป็น

2.3 ฝ่ายปฏิบัติงาน (Line) มีการกำหนดฝ่ายปฏิบัติงานเพื่อให้การดำเนินงานได้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่เยาวชนที่เข้าฝึกอบรม โดยผู้อำนวยการและรองประธานศูนย์จะทำหน้าที่เป็นฝ่ายบริหารคอยกำกับดูแลการดำเนินงานบุคลากรศูนย์ ฝ่ายวิทยากร ทำหน้าที่เป็นคณะกรรมการศูนย์ ซึ่งคณะกรรมการศูนย์ที่มีบทบาทหน้าที่เด่นชัดมี 5 คน และสหวิชาชีพจะทำหน้าที่เป็นฝ่ายดูแลเด็กและคอยให้คำปรึกษาเรื่องเด็ก

2.4 ฝ่ายที่ปรึกษา (Staff) มีการแต่งตั้งที่ปรึกษาศูนย์ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ เนื่องจากว่าศูนย์มีการดำเนินงานเกี่ยวกับเยาวชน จึงแต่งตั้งสหวิชาชีพซึ่งเป็นเครือข่ายกัน ให้เป็นที่ปรึกษาด้านเยาวชน และแต่งตั้งผู้ใหญ่บ้านเป็นที่ปรึกษาแบบไม่เป็นทางการผ่านโครงสร้างคณะกรรมการศูนย์

3. การนำ (Leading)

มีผู้นำองค์กรที่เข้มแข็งและมีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน ที่จะนำพาองค์กรสู่เป้าหมายที่วางไว้ ซึ่งบุคลากรศูนย์มีความเชื่อมั่นในตัวผู้นำ โดยการนำองค์กรจะเน้นให้เกิดระดับผลผลิตในระยะยาว ซึ่งจะให้ความสำคัญกับมนุษยสัมพันธ์ในองค์กรแต่ปัจจุบันผู้อำนวยการมีปัญหาด้านสุขภาพ จึงทำให้กระบวนการนำองค์กรที่กล่าวมาข้างต้นไม่ราบรื่นและส่งผลกระทบต่อกระบวนการดำเนินงานในองค์กรขาดผู้นำทิศทางการดำเนินงานและจูงใจในการปฏิบัติงาน

4. การติดตาม ควบคุม (Controlling)

4.1 การควบคุมก่อนการปฏิบัติ ผู้อำนวยการศูนย์เป็นผู้ควบคุมและวางแผนเตรียมความพร้อมในขั้นตอนก่อนการปฏิบัติหรือก่อนเริ่มการฝึกอบรม โดยมีการเตรียมความพร้อมทั้งในด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านอุปกรณ์เครื่องมือต่างๆ และเตรียมการจัดการฝึกอบรม มีการชี้แจงอธิบายภารกิจและมอบหมายให้วิทยากรไปดำเนินการ

4.2 การควบคุมระหว่างการปฏิบัติ มีการควบคุมการปฏิบัติของบุคลากร เพื่อให้มั่นใจว่ามีการดำเนินการตามแผนที่วางไว้และสามารถบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ได้ โดยการควบคุมระหว่างการปฏิบัตินั้น แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนของกระบวนการดำเนินงาน ซึ่งผู้อำนวยการศูนย์เป็นผู้ควบคุมเองในลักษณะควบคุมอยู่ห่างๆ และส่วนของงบประมาณและค่าใช้จ่าย เลขาธิการจะเป็นผู้ควบคุมส่วนนี้

4.3 การควบคุมเมื่อการปฏิบัติสิ้นสุดลง มีการประเมินเฉพาะกระบวนการดำเนินงานและผลการดำเนินงานของศูนย์เท่านั้น ซึ่งผลการประเมินจะนำเสนอไปยังเวทีประชุมคณะกรรมการ หากแต่ในด้านผลลัพธ์ซึ่ง

หมายถึงเยาวชนที่ผ่านการฝึกอบรม ศูนย์ฝึกอบรมไม่ได้มีการติดตามผลเท่าที่ควร จึงไม่สามารถนำผลสะท้อนจากผู้ผ่านการฝึกอบรมไปประเมินเพื่อปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงานของศูนย์ได้

กลยุทธ์การพัฒนาศูนย์ฝึกวิชาช่างสู่อาชีพ

1. กลยุทธ์การส่งเสริมบทบาทผู้นำชุมชน ผู้นำศาสนา และผู้นำตามธรรมชาติที่เกี่ยวข้องกับศูนย์ฯ ปัจจุบันภายนอกที่ศูนย์ฝึกวิชาช่างไม่สามารถควบคุมได้มี 2 ปัจจัย ได้แก่ การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา (โควิด-19) และสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ นอกจากนี้ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงานของศูนย์ฝึกวิชาช่างสู่อาชีพก็คือ ปัญหาสุขภาพของผู้อำนวยการศูนย์ฯ จึงไม่มีผู้ทำหน้าที่แทนในการควบคุมการดำเนินงานของศูนย์ฯ ดังนั้นกลยุทธ์ที่ควรดำเนินการ คือ การส่งเสริมบทบาทผู้นำชุมชน ผู้นำศาสนา และผู้นำตามธรรมชาติที่เกี่ยวข้องกับศูนย์ฯ จะเป็นกลไกในการขับเคลื่อนกระบวนการดำเนินงานของศูนย์ฝึกวิชาช่างสู่อาชีพได้เป็นอย่างดี

2. กลยุทธ์การปฏิบัติการเชิงรุก การดำเนินงานของศูนย์ฝึกวิชาช่างสู่อาชีพได้กำหนดกลุ่มเป้าหมายหลัก คือ เยาวชนที่ผ่านการบำบัดยาเสพติดจากหน่วยงานของรัฐโดยมีสหวิชาชีพเป็นผู้คัดกรองเยาวชนเพื่อเข้ารับการฝึกอบรมตามความสมัครใจ แต่ต้องประสบกับปัญหาตามมามากมาย และตัวเยาวชนเองก็ไม่สามารถรับความรู้และทักษะที่ฝึกอบรมได้เต็มที่ ดังนั้นกลยุทธ์ที่ควรดำเนินการคือ การเปลี่ยนกลุ่มเป้าหมายเป็น เยาวชนในโรงเรียนมัธยมในพื้นที่ใกล้เคียง และควรดำเนินการเชิงรุกโดยการเข้าหากกลุ่มเป้าหมาย กล่าวคือควรออกไปแนะแนวประชาสัมพันธ์ในโรงเรียนในพื้นที่ใกล้เคียงและประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อโซเชียลมีเดีย เป็นต้น

3. กลยุทธ์ขยายความร่วมมือจากหน่วยงานหรือองค์กรในพื้นที่ตำบลใกล้เคียง ศูนย์ฝึกวิชาช่างสู่อาชีพยังขาดความร่วมมือกับหน่วยงานหรือองค์กรในพื้นที่ใกล้เคียง เพื่อขยายความร่วมมือการสนับสนุนการดำเนินงานของศูนย์ฯ จากหน่วยงานดังกล่าว ควรดำเนินกลยุทธ์ในการจัดการเรื่องดังกล่าว คือ ควรขยายความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

อภิปรายผล

กระบวนการดำเนินงานของศูนย์ฝึกวิชาช่างสู่อาชีพ โดยภาพรวมแล้วมีการดำเนินงานตามแนวคิดการบริหารจัดการ POLC ของลูอิส อัลเลน ซึ่งประกอบด้วย การวางแผน การจัดองค์การ การนำองค์การ และการติดตามควบคุม โดยมีการวางแผนในด้านต่างๆตั้งแต่เริ่มก่อตั้งศูนย์ไว้เป็นลักษณะที่กว้างๆและสามารถยืดหยุ่นได้ ซึ่งในประเด็นนี้ มาร์ต ดาเชอุม และคณะ (2548) กล่าวว่า การเตรียมความที่ดีในตอนเริ่มต้นโครงการ จะมีผลต่อความสำเร็จของโครงการในตอนต่อไป ซึ่งหากมีการวางแผนที่ดีโอกาสที่ศูนย์ฯ จะประสบความสำเร็จก็ย่อมมีมากขึ้น และจะส่งผลต่อการจัดองค์การให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น มีการแบ่งอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบที่ชัดเจนและเหมาะสม

แต่ในขณะเดียวกันก็ยังพบจุดอ่อนในประเด็นการนำองค์การที่ผู้อำนวยการคนปัจจุบันมีปัญหาด้านสุขภาพจึงมีความจำเป็นต้องมีผู้ที่มีหน้าที่แทน ซึ่งสอดคล้องกับ ปีทมา อินทรจันทร์ (2560) กล่าวว่า การเปลี่ยนแปลงผู้นำจากเหตุการณ์ต่างๆ การลาออก อุบัติเหตุ หรือแม้แต่การเกษียณอายุ จากปัญหาดังกล่าวองค์การจำเป็นต้องหาผู้มา

สืบทอดตำแหน่งมาเป็นผู้นาองค์กรรุ่นถัดไปอย่างรวดเร็วที่สุด ไม่ว่าจะเป็นการสรรหาบุคลากรจากภายในหรือภายนอกองค์กรที่มีความเหมาะสมในการดำรงตำแหน่ง พร้อมด้วยคุณสมบัติความสามารถในการเป็นผู้นำที่ดี เพื่อสืบทอดงานต่อจากผู้นาองค์กรคนเก่าทั้งในเรื่องนโยบายและการปฏิบัติงาน เพื่อให้การดำเนินไปขององค์กรบรรลุผลตามภารกิจและเป้าหมายที่กำหนดได้ นอกจากนี้ในด้านการติดตามควบคุมผลการดำเนินงานให้ความสำคัญกับการติดตามผลเยาวชนที่ผ่านการฝึกอบรมให้มากขึ้น เนื่องจากเป็นประเด็นสำคัญในการวัดผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินงานเพื่อนำไปสู่การพัฒนาและเป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจขับเคลื่อนกลยุทธ์ไปทิศทางไหน ซึ่งสอดคล้องกับ พิธีชฐ์ คำมาก (2560) กล่าวว่า นอกจากการมีการวางแผนที่ดีและการปฏิบัติตามแผนอย่างมีประสิทธิภาพแล้ว ยังต้องคำนึงถึงการตรวจสอบผลการปฏิบัติ และดำเนินการทบทวนแผนงาน ภารกิจ อย่างเป็นระบบ เพื่อปรับปรุง แก้ไข และพัฒนาแผนงานให้มีความเหมาะสมและถูกต้อง

กลยุทธ์การพัฒนาศูนย์ฝึกวิชาช่างสู่อาชีพ ผู้วิจัยได้เสนอไว้ดังนี้ กลยุทธ์การส่งเสริมบทบาทผู้นำชุมชน ผู้นำศาสนา และผู้นำตามธรรมชาติที่เกี่ยวข้องกับศูนย์ฯ การส่งเสริมบทบาทผู้นำชุมชน ผู้นำศาสนา และผู้นำตามธรรมชาติที่เกี่ยวข้องกับศูนย์ฯ จะเป็นกลไกในการขับเคลื่อนกระบวนการดำเนินงานของศูนย์ฝึกวิชาช่างสู่อาชีพได้เป็นอย่างดี

กลยุทธ์การปฏิบัติการเชิงรุก คือ การเปลี่ยนกลุ่มเป้าหมายเป็น เยาวชนในโรงเรียนมัธยมในพื้นที่ใกล้เคียง และควรดำเนินการเชิงรุกโดยการเข้าหากลุ่มเป้าหมาย กล่าวคือควรออกไปแนะแนวประชาสัมพันธ์ในโรงเรียนในพื้นที่ใกล้เคียง และกลยุทธ์ขยายความร่วมมือจากหน่วยงานหรือองค์กรในพื้นที่ตำบลใกล้เคียง เพื่อขยายความร่วมมือการสนับสนุนการดำเนินงานของศูนย์ฯ จากหน่วยงานและองค์กรต่างๆ ในการพัฒนาชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับสุมาวดี พวงจันทร์ และคณะ (2558) กล่าวว่า การพัฒนาการจัดการอาชีวศึกษาต้องสร้างอาชีพและการมีงานทำให้ประชาชน เพื่อสังคมสันติสุขประกอบด้วยโครงการ/กิจกรรมต่างๆ ดังนี้ จัดตั้งกลุ่มอาชีพ ให้เยาวชนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามและในสถาบัน การศึกษาเอกชน ตลอดจนเยาวชนสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ พัฒนาศูนย์ฝึกอบรมวิชาชีพฯ ประจำอำเภอท่ามกลาง ให้ได้มาตรฐาน เพิ่มคุณภาพและเกียรติบัตรเพื่อให้ประชาชนไปทำงานต่างประเทศ ฝึกอาชีพให้เยาวชนในกลุ่มเป้าหมายพิเศษ (กลุ่มผู้ได้รับผลกระทบ เยาวชนในสถานพินิจ และโครงการพระราชดำริ)

บรรณานุกรม

- เกียรติอนันต์ ล้วนแก้ว. (2561). *ช่องว่างทักษะกับนัยต่อการพัฒนากำลังคนของไทย* สืบค้นเมื่อ 23 มิถุนายน 2562, จาก <http://www.bangkokbiznews.com/blog/detail/643683>
- จารุโส สุดศิริ. (2558). รูปแบบการพัฒนางานองค์กรชุมชนแบบยั่งยืน. *วารสารเทคโนโลยีภาคใต้*, 8(2), 9-16.
- ทรงพล เจริญคำ. (2559). *หลักการและทฤษฎีการบริหารการศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: โอ เอส พรี้น ตั้งเฮาส์.
- ปัทมา อินทรจันทร์, เกษราภรณ์ สุดตาพงศ์, และยวดี ลิเบ็น. (2560). กลยุทธ์การสร้างและพัฒนาผู้นำองค์กรรุ่นถัดไป. *วารสารการจัดการสมัยใหม่*, 15(1), 45-54.
- พิสิษฐ์ คำมาก. (2560). *กลยุทธ์การบริหารสังคมเพื่อความมั่นคงปลอดภัยในอำเภอแม่ลาน จังหวัดปัตตานี*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์).
- มารุต คำเชอม, สนั่น เพ็งเหมือน, ปราณิ ทองคำ, และศิริวรรณ วิบูลย์มา. (2548). *โครงการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนอย่างยั่งยืน โดยการพัฒนาศักยภาพและเชื่อมโยงการทำงานกับเครือข่ายภาคประชาชนในระดับตำบล/อำเภอ/จังหวัด ของ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้*. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- รังสรรค์ ประเสริฐศรี. (2549). *การจัดการสมัยใหม่*. กรุงเทพฯ: ธรรมสาร.
- วาทีน ประชานันท์. (2557). *การบริหารจัดการธุรกิจดนตรีของบริษัทปราชญ์มิวสิคกรุ๊ป (PMG)*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร).
- สุมาวดี พวงจันทร์, เอกรินทร์ สังข์ทอง, ผ่องศรี วนิชย์ศุภวงศ์, และเรชา ชูสุวรรณ. (2558) การพัฒนาการจัดการอาชีวศึกษาของเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้. *วารสารวิทยบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์*, 26(2).
- สมบัติ โยธาทิพย์, ศรีประไพ อุดมละมุล, ชุลพีภรณ์ มาโซ, มารุยกี ราชินิจ, ดาเรศ ชูยก, และริตวาน ดาหะมี (2555). *รูปแบบและวิธีการพัฒนาเยาวชนเพื่อความมั่นคงของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้*. สำนักบริหารโครงการวิจัยในอุดมศึกษาและพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติ: สำนักคณะกรรมการการอุดมศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา, ยะลา.
- องค์การแพลน อินเตอร์เนชั่นแนล ประเทศไทย. (2561). สืบค้นเมื่อ 23 มิถุนายน 2562, จาก https://www.thaingo.org/jobs/?p=jobs&act=detail&id_job=6811&fbclid=IwAR3pmbkeTAHfwuIb84Wcub9wGighv-Bu59RwFmG1KJdY2Cl8g82A0PZPwJM